

Töölise Hääl

Eestimaa Töölisühingute Keskkliidu häälekandja

Nr. 1

Kesklinna

Jaanuar 1929

aastakäik

Tellimise hind postiga:
 Aastas 120 senti
 6 kuu peale 60 "
 3 " " 30 "
 1 " " 10 "
 Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid ja ametiühingud.

Ilmub 1 kord kuus.
 Adress: Tallinn, W. Pärnu mnt. 31.
Üksik nummer 10 senti.

Kulutuste hinnad:
 1 lehekülj 20 kr
 2/3 " 10 "
 1/3 " 3 "
 Teksti ees ja testis —
 50% kallim.

Sisukord: 1) J. P. — Uue hooga ametiühingulisele organiseerimistööle. 2) E. Joonas. — Uus tööliste wanemate seaduseelnõu. 3) — s. — Ületundide piiramine tööstuses. 4) K. Must. — Ametiühingud majanduslikult kindlale alusele. 5) Kiiduväärt awalikkus. 6) Kuhu wiib meie tee? Wõitlus eluülespidamise eest. 7) Rahvuswahelise Ametiühingulise Liidu ankeet tööaja kohta. 8) Rahvuswahelise Ametiühingulise Liidu ankeet tööaja kohta. 9) Saksa ametiühingute arwamisi wahekohtu asjus. 10) Teateid ametiühingulisest liikumisest.

Uue hooga ametiühingulisele organiseerimistööle!

**Tugewad ametiühingud on eduka palgawõitluse eelduseks.
 Tuleb kõrwalefaldumatult rühkida edasi praeguses suunas.**

Läinud aasta oli meie ametiühingulises liikumises sihtimäärawa tähtsusega — siis tehti ja teostati otjus

astuda Rahvuswahelisse Ametiühingulisse Liitu.

Siit peale peab see liikumine arenema kindlas suunas wabade ametiühingute põhimõtete alusel. Kui aasta algul, mil tehti eeltähendatud otjus, weel wõidi siitsealt mõnesuguseid kõhklewaid ja kahtlewaid arwamisi selle kohta awalbada, kas see samm ehk siiski warajane ei olnud ja kas sellega ei loodud teatawaid takistusi meie noorele ametiühingulise liikumise edukale arenemisele, — siis on läinud aastane tegewus küllalt selgelt näidanud, et

see oli õige samm.

Seft sellega anti kindel juunt ja selge ilme kogu liikumisele, sellega tõmmati piirjoon tõsiõle ametiühingulisele tegewusele ja eraldati igasugused katsed juhtida ametiühinguid formaliste huwide sõiduwette, nagu neid katseid läinud aastalgi teatawalt poolt mitmel korral ilmsiks tuli. Ja see on terwendawalt mõjunud kogu liikumisele.

Astudes nüüd uude tegewusaastasse, peab olema ja ongi selge, et tuleb minna

wantumatult edasi samas suunas.

Igasugused katsed kiskuda ametiühinguid parteipoliitika wõitluskeerisesse, milleks misikijugune iehafanud tegewuskomitee näib tegewat ettewalmistust, tulewad kindla käega tagasi tõrjuda, kui ei taheta lasta korduda waremate aastate nähtust, kus ametiühingud, rafendudes neile wõõras-te ülesannete kallale, jõudsid — katkiise kina juurde.

Meie esimejeks ja peamijeks püüdeks peab olema —

teha tugewaks ametiühinguline liikumine, arendada see samajuguseks jõuks meie ühiskondlikus organisatsioonis, nagu seda näeme teistel maadel, kes meile wõiwad olla eeskujuks. Selleks on waja

koonduda ametiühingute ümber wõimalikult suurem osa proletariaati.

Iga ametiühing asugu otsekohe kõige energilisemalt uute liikmete kogumisele. Walitagu eneste hulgaft usaldusmehed, kes töökodades ja tarbeforral koduski wastawa

ala töölisi üles otsides püüavad neid võita liikmelkandidaatideks ja ühtlasi kõhklejatele selgitavad ametiühingu vajadust ja tähtsust.

Uga ühtlasi hoolitsetagu ka selle eest, et ei jääks ametiühingust eemale need, kes juba liikmeks on astunud. On harilik nähtus, et igal aastal ametiühingust langeb välja hulk liikmeid sellepärast, et nad on jätnud liikmemaksu õigel ajal tasumata. Sarnane nähtus peab kaduma. Siingi peavad jälle tegevusse astuma ühingu usaldusmehed. Meie kitsastes oludes ei tule ootama jääda, et liikmed ise kohusetruult õigel ajal tuleksid oma liikmemaksu diendama. Saadetagu nende juurde liikmemaksu kogujad, ja suuremalt osalt saadaksigi tarvilik summa kätte. Seetagu eesmärgiks.

Liikmed olgu püüvad,

sest ametiühing ei tohi olla mistiks läbikäigu hoomiks, kus alataja edasi-tagasi sõelutakse.

Rahvusvahelisel alal on meil järjekordjeks ülesandeks tänawu

ametiühingute astumine rahvusvahelisesse kutsesekretariaatidesse,

milline küsimus ei tohiks puududa ühegi ametiühingu tänawuse peakoosoleku päewakorras, sest see järgneb wormiliselt juba sellest, et meie Reskliit kuulub Rahvusvahelisse Ametiühingute Liitu. Siisulisele sunnib aga seda sammu astuma asjaolu, et praegusel ajal, kus ettevõtjadki on rahvusvaheliselt ühinemas, või juba ühinenudki, ei ole enam hästi mõeldawgi edufas palgawõitlus ilma rahvusvahelise toetuseta. Seda on näidanud päewaselgelt kõik wiimased suuremad töölise võitlused, algades meie trükitöölise streigiga ja lõpetes hiljutise Ruhri-maa töölise suurwõitlusega.

Kuna meil Gestis on töölise palgad ühed wiletsamad teiste maade töölisega võrreldes, siis on arusaadaw, et meiegi töölistel seisab ees

palgawõitlus kogu ulatuses.

Ettewalmistused selleks ongi käimas. Teatavasti wõttis Reskliidu juhatus eel

jõulu küsimuse üles, paludes töö-hoolekande ministeeriumi kokku kutsuda

töölise ja töösturite esitajate nõupidamine.

See sündiski. Kuna aga töösturite esitajad sellele koosolekule ei ilmunud, wabandades sellega, et nad pole jõudnud tarwilikult endid ette walmistada, ei saadud küsimust siisulisele arutada. Uus koosolek astub kokku 14. jaan. ja siis selgub, kas on loota töösturite poolt mistikugust järelandmist wõi mitte. Igatahes tuleb töölistel ja ametiühinguil filmas pidada, et

eduka palgawõitluse tähtsamaks eeltingimuseks on — tugewad töölise ametiühingud.

Neil läbirääkimistel tulewad selgitusele kõige pealt kaks küsimust: a) kas on loota ja millises ulatuses tööandjate poolt wastutulekut töölise nõudmistele palgafördenduse alal ja b) kuidas suhtuwad ettevõtjad kollektiiwlepingutesse.

Uga kuidas ka need läbirääkimised ei lõpeks — töölise palgawõitlus jääb ja peab järjest edasi arenema. Ja kui korda läheb maksma panna praeguse walitjuse tööfawas ettenähtud kollektiiwlepingute kohta käimat seadust, siis peafid selleks ajaks töölise ametiühingud olema niiwõrd tugewad, et nad suudaksid kaita kollektiiwlepingute sõlmimisel nende peal olewaid ülesandeid.

Uga isegi siis, kui meil peaks ajutama töölise palgade alammäärade kindlustamisele seadusandlikul teel, nagu seda ette näeb läinud aastasel rahvusvahelisel töökonwrentsil wastuwõetud sellekohane konwentšioon, ei saa läbi ilma tugewate ametiühinguteta, sest selleski kokkuleppes on ette nähtud töölisorganisatsioonidele ja nende esitajale hulk ülesandeid, mida suudawad kaita ainult tugewad ametiühingud.

Nii näeme siis, et

edufas palgawõitluseks on waja — tugewaid ametiühinguid,

mispärast ei saa filmapilfugi miitwada, waid tulewad sel alal mobiliseerida kõik jõud. See on tähtsam ülesanne algawal tööaastal.

J. P.

Tööline!

Oled Sa juba ametiühingu liige?

Ainult ametiühingu kaudu wõid oma elutingimusi parandada!

Uus tööliste wanemate seaduseelnõu.

Tööliste õiguste tuntaw laienemine.

Tööliste kontroll walmistusprotseessi üle.

E. Joonas.

Tööliste esindus ettevõtetes oli jeni korraldatud ajutise walituse määrusega 22. jaanuarist 1919. a. mis kandis nime: „wabariifute ja tehaste tööliste organisatsiooni ja wanematendükogu põhikirja üle“. Selle määrusega anti töölistele õigus walida wanemaid ja moodustada wanemate nõukogusid, kuid määrusel puudus sanktsioon ja nõnda kujunes olukord, kus paljudes ettevõtetes „leinwaisa“ joowikohaselt jäid wanemad lihtjalt walimata, wõi kus nad waliti, wõis ettevõtja karistamatult joowimata wanema minema ajada.

On selge, et töölistewanemate nõukogu instituut jeniisel kujul ei suuda täita tema peale pandud ülesandeid, millest ka tööliste hulgas jäid aru ja jäid üsna loiuks oma esinduse wastu.

Müüid on töö-hoolekandeministri, seltsimees L. Johanson, algatusel wäljatõttatud uus tööliste wanemate seaduseelnõu, mis tahab kõrwalbada jeni awalikuks tulnud puudused. Kuna see eelnõu ühtlasi laiendab ka wanematendükogu ülesandeid ja õigusi, siis pole ülekarune tema juures piisut pikemalt peatuda ja teda wõrrelda mõnes osas wastawa Saksa seadusega (Betriebsrätegesetz), mis on üks täielikumatest uuema aja tööõiguse alal.

Ettevõtte esinduse korraldus.

Ühte wiisi saksa seadusega on rajatud meie uus tööliste wanemate seaduseelnõu põhimõttele, et töölistel on õigus kaasa kõnelda mitte üksi oma klassi erihuwide otsustamisel, waid wõtta osa teataval määral ka walmistusprotseessi käigust. Töölistes teostawad jeda õigust ettevõtte tööliste wanemate nõukogu ja üldkoosoleku kaudu.

Wanemate nõukogud: Tööliste wanemad walitakse kõikides ettevõtetes, kus töö on vähemalt 10 töölist (§ 1) (saksa seaduses — 5). Ettevõttes kuni 50 töölisteni walimad 3 wanemat ja edasi iga 250 pealt — ühe wanema ning üle 2.000 tööliste — iga uue 500 kohta ühe wanema. Kui ettevõttes on wanemaid vähemalt kolm, siis moodustawad need wanemate nõukogu (§ 26). On ettevõttes teenijate (ametnikkude) arv üle 10 ning

tööliste arv üle 250, wõiwad teenijad walida eraldi ka oma wanema. Wanemate mandaat kestab üks aasta.

Saksa seadus läheb meie omast sellepolest lahku, et seal on ettenähtud ühe peremehe käes olema mitme ühelaadilise wäikeettevõtte ühine wanemate nõukogu ja omawalitjuste ning riigiettevõtete tööliste wanemaid wõidakse eriti maksmapandud korra järgi walida.

Walimine wanemate nõukogusse on üldine, otsekohene ja jalajane ning tööliste joowikohaselt wõib olla ka proportsionaalne. Walimisõigus on kõigil töölistel, kes 18 a. wanad. Wanemaks wõib walida igit Eesti kodakondsusse kuulumat töölist, kes vähemalt 20 aastat wana ja ettevõttes vähemalt kuus kuud teeninud. Uuesti awatamate ettevõtete kohta see piiramine ei maksa. Saksa seadus piirab wanemate walimisi enam. Seal wõidakse walida mitte nooremaid kui 24 a., kes on lõpetanud ametiõppimise, töötanud ettevõttes 6 kuud ja omal kutsealal mitte vähem kui 3 aastat.

Wanematele walitakse jama arv asemikke. Walimisi teostab eri walimiskomisjon §§ 15—25 ettenähtud korras ja tähtaegadel. Walimised kinnitab tööinspektor. Walimised sünniwad ettevõtte kulul. Wanemate wolitused lõpewad wolituse tähtaja lõppemisega (1 a.), wolituste mahapanekuga, kui tööliste enamus nõuab wolituste lõpetamist, ettevõtte likvideerimise puhul, ettevõtte tegewuse ajutise seisaku puhul kui seisak kestab üle 2 nädala, kui wanem omal soovil ettevõttest lahkuw wõi kui leping murdakse tööstuslike töö seaduse § 61 p.p. 5 ja 6 ning § 62 p.p. 1, 3, 4 ja 5 ettenähtud juhtumistel. Wimasel juhul on wanemal õigus kohtu teel nõuda teenistuskohata tagasi.

3ga wanem saab oma ülesannete täitmise eest ettevõtjalt ühe päewapalga juuruse eritasu nädalas ja nõukogu asjaajamise kulud kannab ettevõtja. Wanema teenistul ei tohi ettevõtja ei otse ega kaudselt wähen-dada. Samuti näeb seadus ette nõukogu koosolekute ja asjaajamise korra.

Töölise peakoosolek tunnustatakse ettevõtte töölise organisatsiooni kõrgemaks asutuseks. Koosolekud on korralised, kus arutatakse vanemate valimise puutuvaid asju ja erakorralised — kõikide teiste töölisesse puutuvate asjade arutamiseks. Koosoleku kutsub kokku vanemate nõukogu ja ta on otjussõimuline, kui koos pooled töolistest.

Vanemate nõukogude ülesanded.

Seaduses ettenähtud vanemate nõukogu ülesandeid võib jagada kolme pea osja: 1) Töölise majanduslikkude huvide kaitsmine; 2) osavõtmise töölise palkamisest ja vallandamisest ja 3) kaasaajamine valimisprotsessi käigule või dieti kontrollimise üle. Punkt 1. tähendatud ülesanded on juuremalt jaolt ülevõetud vanast määrusest, kuna p. 2 ja 3 alad on täiesti uued.

Töölise majanduslikkude huvide kaitsmise alal on vanemate ülesanded: a) töölepingute, tariifmääruste ning vahetõhtute otjuste täitmise järele valvamine; b) selle järele valvamine, et töötingimused termis- hoiu ja õnnetuste ärahoidmiseks väljajaatud seadustele ning määrustele vastaks ja kaasaaitamine õnnetusjuhtumiste ja kutsuhai- guste vastu mõitlemisel; c) töölise kaebuste järeleuurimisest osavõtmise ja tööandjaga vastastikkuse läbirääkimise teel nende lahendamise, ehk kui see võimalik ei ole kaasaaitamine, et see vahetõhtu läbi sünniks; d) tise- korramääruste, palgatariifide ja kõikide teiste tööstuslike töö seaduses ettenähtud hinnakirjade läbiwaatamine ning enne töö- inspektorile kinnitamiseks esitamist nende kohta seisufoha võtmine; e) alaealiste ja naiste tööjõu tarvitamise seaduslikkuse järele valvamine; f) tööaja ja puhkepäevade kohta väljajaatud seaduste ja määruste täitmise järele valvamine; g) ettevõtte juures ole- wate töölise olukorra parandamiseks ellu- kutsutud asutuste juhtimisest osavõtmise; h) igasugustes asutustes, kus tarvilik ettevõtte töölise ehitus, ehitajate valimise korraldamine; i) ettevõtte töölise peakoos- oleku seaduspärase otjuste täidesaatmine ja nende täitmise järele valvamine; f) haiguse ja õnnetusjuhtumise vastu kindlustamise seaduste täitmise järele valvamine.

Nagu sellest loetelust näha on vanemate ülesanded ühest küljest olla w a h e m e h e k s töölise ja ettevõtja wahel juhtuwate kon- fliktide või arusaamatuste puhul, teisest kül- jest aga j ä r e l w a l w e o r g a a n i k s seaduste, määruste, lepete ja korralduste täit- mise üle. Eriti tähtis on just see viimane ülesanne. Meie töökaitse aparaat ei junda, jageli aga ka ei taha küllalt hoolikasti teos- tada järelewalwet, mille tagajärjel needki töö- kaitse normid, mis meil maksawad, jäetakse täitmata. Seaduse § 7 ütleb waga kindlalt: Vanemate ülesanded, mis seijawad selles, et töölise wanemad seaduste ja määruste rik- kumise peale ettevõtte juhataja tähelepanu juhawad ja juhtumisel, kui seaduste või määruste rikkumist wiibimata ei kõrvaldata, sellest wastawa jaoskonna tööinspektorile teatawad.

Saksa seaduses on ettenähtud vanemate ülesannetena ka weel osavõtmise peni- sionifitseerimise ja kaasaaitamine töö- tingimuste kindlaksmääramisel.

Osavõtmise töölise palkamisest ja wal- landamisest sünnib § 4 p. e põhjal, mis kõlab nii: töölise palkamise ja lahtilaskmise seaduslikkuse järele valvamine. Seda liihkest märkust täiendab aga § 6, mis annab wane- mate nõukogule laiema tegevusspiirkonna. Kui ettevõtte tegevuse laiendamise puhul tuleb juuremal hulgal töölisi juurde wõtta või jälle ettevõtte tegevuse kokkutõmbamise või tööpuuduse puhul juuremal hulgal töö- lisi wallandada, tuleb ettevõtte juhatajal võimalikult wara töölise wanematega nõu pidada juurewõtmise kui ka wallandamise wiisi ja ulatuse üle. Ettevõtte juhataja peab silmas pidama töölise wanemate näpunäi- teid, kui need on sihitud olukorra pehmen- damiseks töölise wallandamise puhul.

Seni oli töölise palkamine ja wallanda- mine täies ulatuses ettevõtja enese asi. Töö- lised ei saanud isegi sõnakestki seal kaasaõ- nelda, seda wähem weel nõu anda või mõju awaldada. Uus seadus ei anna küll töölisele weel õigust kaasa otjustada, kuid ka ilma nende teadmata, nendele aruandmata ja nende seisufohti arakuilmata ei saa enam juureulatuslihi wallandamist ette wõtta. See on igatahes samm edasi töölise õiguste laiendamise poole.

Kontrolli teostamiseks valmistuse üle on wanemate nõukogul ülesanded: a) et- tewõtte juhatusel ettevõtte paremale ma- janduslikule järjele seadumiseks nõuga kaasaaitamine; b) ettevõttes uute töötamise meetodite elluwiiamiseks kaasaaitamine.

Et neid ülesandeid paremini täita, on töölise wanematel õigus nõuda, et ette- võtte juhataja seletust annaks kõikide sünd-

muste kohta ettevõttes, mis puudutavad töölepingut või töölise tegewust. Samuti on neil õigus nõuda, et ettevõtte juhataja neile näitaks kõiki raamatuid ja dokumente, mis puudutavad töölepingut.

Uga weerandaastas kord on ettevõtte juhataja või tema asemel kohustatud töölise wanematele aruande andma ettevõtte üldise seisukorra ja tulewiku kawatjuse kui ka loodetawa töötariwiduse kohta.

Töölulud ja saadud andmed peawad töölise wanemad ettevõtja nõudel saladuses hoidma.

Üldiselt on jalka seaduses tööstuse kontrolli alal ettenähtud samajugused ülesanded, mõnebe täiendustega. Nii peab ettevõtja, kelle töölise arw ulatab üle 300, esitama poole aasta wiisi bilanssi, kus oleks ka näidatud ettevõtte kasud ja kahjud. Samuti ettevõtetes, kus asutatud nõukogud, on töölise wanemate nõukogul õigus sinna saata oma esindajat täie hääleõigusega.

Kuigi ka walmistuse alal ei saa töölise wanemad weel kaasa otjustada, annab ometi uus eelnõu neile õiguse tungida walmistusprotsessi käiku, õppida peenjusteni tundma ettevõtte seisukorda, kõnelda kaasa uute töömeeetodite joetamisel j.n.e. Kõik see on seni olnud töölise jaoks leitsme pitseri taga, kuhu ei tohtinud ulatada peale ettevõtja enefe, ühegi „alama“ film.

Santtsioon.

Et see seadus ei jääks paberile ja et ettevõtjad ei saaks teha oma tahtmise järele wäänata, on ette nähtud rida paragrahwe, mille alusel karistatakse seaduse rikkujaid. Nõnda karistatakse ettevõtjaid, kes ei anna wanematele seletust, ei näita raamatuid, ei pea nõu wanematega töölise juurewõtmise või wallandamise üle, ei pea filmas wanemate nõuandeid töölise wallandamise puhul, ei maksa töölise wanemate kasu, ei anna ruume töölise koosolekuks jne. — ühest kuust kuni kolme kuuni ja rahatrahwiga kuni 300 kroonini.

Eriti raske karistus — wangimaja kuni ühe aastani — on ettenähtud neile, kes takistawad töölise wanemate walimisi või walimise õiguse teostamist, wanemate asjaajamist, kes murrawad seadusliku aluseta lepingut wanemaga või walimiskomisjoni liikmega.

Kokkuvõttes võib ametiühingulisest seisukohast aina terwitada uut seaduseelnõu. Ta laiendab õige tuntawalt töölise õigust, seab sisse töölise kontrolli walmistuse üle, aga mis peaaft, paneb töölise wanemate instituudi kindlale seaduslikule alusele. Sellepärast peawd ametiühingud kogu jõuga toetama seda seadust ja täies üksmeeles nõudma tema wastuwõtmist ja maksmapanemist.

Ületundide piiramine tööstuses.

Uued waelused wana asja ümber

Töö-hoolekandeminister sm. V. Johanson andis enne jõulu tööinspektoritele ringkirja, kus pani ette uute ületundide loa andmisel olla äärmiselt tagasihoidlik ja võimaldada ületunde ainult seal, kus see hädapärast tarwilik, eriti kus seda nõuawad tehnilised tingimused.

Sel puhul tõstis kodanline ajakirjandus suurt kisa. Walitus wõtwat inimestelt töötamise võimaluse, õpetawat töölisi laiskema, demoraliseeriwat hulkaftd jne. Kuid see on wana jutt, mida aetakse iga uue töökaitse korralduse sisseseadmise juures. Kui on teoksil tööpäewa või wõtöö piiramise seadus, siis kõneldakse töowabaduse rikkumisest, on tegemist kollektiwlepinguga või tükitöö süsteemi normeerimisega — uuesti korrutatakse töölise töötajate halwamise juttu. Ühe sõnaga — iga töökaitse normi

maksmapanemise puhul esineb kodanline ajakirjandus töölise töötegemise wabaduse kaitsejana. Olgu õigus töölisel teha tööd seal, kus ta tahab ja kui palju ta tahab!

Mida tähendab aga see wabadus ja õigus tegelikult?

Ei midagi muud, kui et tööline peab täitma seda, mida ettevõtja temale ettekirjutab. Töölisel on praeguse majandussüsteemi juures ainult üks wabadus — **nälgimise wabadus ja üks õigus — nälgimise õigus.**

Tahab ta lahti ütelda sellest „wabadusest“ ja „õigusest“, siis peab ta ka alistuma ettevõtja tahtmisele, või koondama oma jõudu ja wõima kätte majanduslikud õigused, mis seisawad selles, et töökaitse süsteem peab piirama majanduslikult tugewamat — ettevõtjat nõrgema — töölise kasuks.

Üks seefugune piiramine on ka ületunni-
töö keeld.

Mis kasu meil oleks kaheksatunnilisest
tööpäevast, kus iga ettevõtja vallandamise
ahwardusega võiks sundida töölisi tegema
ületunde?

Uga ka terwishoidlilisest seisukohast ei saa
leppida ületundide tegemisega. Statistilised
andmed näitavad, et just viimastel töötun-
didel, eriti ületundidel tuleb ette kõige
enam õnnetusjuhtumisi. Töölised on väsi-
nud, nende tähelepanuvõime nõrgenenud ning
nad satuvad siis kergemini masinate purus-
tawate rataste wahetele. Töölise elu ja ter-
wise kaitsmise mõttes on lubamatud üleasu-
mised kindlaksmääratud tööpäewa nor-
midest.

Lõpuks majanduslikudki olud nõuavad
jelle piiramist. Statistilised andmed näita-
wad, et meil ületundide tegemine pole
mitte harufordseks ja erilistest oludest tingi-
tud nähtuseks, waid on muutunud reegli-
päraseks, normaalseks süsteemiks. Ujal, mil
tuhanded töölised seisawad tööhõrsides töö-
pötel, on inimesed sunnitud wabrikutes te-
gema ületunde. On see siis ratsionaalne töö-
korraldus?

Wabrikandid ja kodanlased ütlevad —
laske töölised teeniwad ületundidega wähe
lisatulu oma wäiksele päewapalgale. Ja nii
mõnigi tööline wangutab neile nõusolewalt
pead.

Kuid see on enesepettus. Usetage ainult
enestele küsimine — miks ei tõuse teie nor-
maalne päewapalk? Wastus pole uus:
sellepärast, et wabriku wärgwa taga ootab

suur töötute saba, kes on walmis weel oda-
wamalt ajuma tööle, et saada tööpuuduse
ajal wäikestki teenistust. Järjekihult, kui
tahame, et meie palgad tõuseksid, peame
hoolitsemata tööpuuduse wähenemise ja hoo-
pis kadumise eest.

Kui ületundide keelu tagajärjel ettevõt-
jad on sunnitud wõtma uusi töölisi juure,
siis wähendab see tööpuudust, wähendab
töölise omawahelist wõistlust ja aitab luua
tingimusi, kus on võimalik hakata mõtlema
palgatoõstmise nõudmise peale. See, mis töö-
line ületundide arajäämisega täna-homme
kaotab, võib ta tööjõu pakkumise wähenemise
korral normaalsalga suurenemise kaudu
mitmekordseks tase teha.

Nii on see igal tööliskõikumise ajal. Kui
tööline näiteks aasta — kahe jooksul mak-
sab ametiühingu liikmemaksu, siis näib, et
asjata raiskab oma raha ja wähendab se-
dagi palganatusest. Kuid kolmandal aastal
liikmemaksudest kogutud summa abil võib
õnnelikult läbi wiia palgawõitlust seefugu-
ses ulatuses, et peagi on tase eelmiste aastate
liikmemaksu summad.

Uga paranduse saawutamise nõuab ohw-
reid, see mis täna näib ainult kuluna, kah-
juna, õjutub edaspidi õnnistuseks. Tööline
peab olema ettenägelik ja mitte uskuma
petlikke kodanlike jutte. Sama lugu on ka
ületundide keeluga ja meie tahajime us-
kuda, et ametiühinglased ebateadlikkudele
töölisele selgeks teewad jelle töö-hoolekan-
deminiistri sammude tarwilikkuse ja otstarbe-
kohasuse.

— 5. —

Ametiühingud majanduslikult kindlale alusele.

Liikmemaks tuleb tõsta normaalsele tasapinnale.

Ülemaalsed kutseliidud tulewad jellu kutsuda.

Mus aasta kohustab meie töölisorganisa-
tsioonide tegelasi jälle uuesti uue energia-
ga ja püsivusega ajuma ühingute korralda-
misele ja organiseerimistööle, et meie oma
ametiühingulise liikumise arenemisega mitte
ühel paigal tammuma ei jääks, waid seda
liikumist edasi wiiks Ohtu-Euroopa riikide
ametiühingulise liikumise tasapinnale. Meil
on sealjuures tarwilik teostada wäga palju
ümberkorraldusi ja muudatusi nende maade

eeskujul. Siinkohal tahan puudutada mõnd
tähtsat küsimust, mida tingimata juba
sel aastal on tarwis käsitle wõtta ja teos-
tama hakata.

Kõige tähtsamaks siin on meie
ametiühingute liikmemaksu küsimus.

Seda küsimust on käsitatud ka möödunud
aasta „Töölise Hääle“ numbrites, kus sel-
gitatud, et aluseks kogu arenenud maade
tööliskõikumisele ja nende ametiühingute

tugewusele, on just nende rahaline tugewus ja liikmete suur arv.

Waadelbes meie ametiühinguid näeme, et suurem osa neist rahaliselt õige nõrgad ja ka arwulijelt on tugewamad ainult need ühingud, kelle rahaline seisuford enam wähem kindlam ja kus sissetulekud liikmemaksude näol suuremad.

Ka teisi nõrgemaid ühinguid on rahaliselt kindlamale alusele rajada võimalik liikmemaksu juurendamise teel. Praegustest liikmeamtsudest, mis suuremal osal ühingutel ainult mõnikümme senti kuus, ei jää ühingutel peale otsekoheste kulude s. o. korteri üüri ja kantselei kulude, mitte midagi järele. Kui ka mõne ühingu juures on ajutatud matusekassad ja üks osa liikmemaksust arwatakse sinna, ehk kasseeiritakse need summad eraldi sisse, siis on need summad nii väikesed, et ka matusekassad ei suuda dieti oma ülesandeid liikmete wastu täita.

Wastupidi näeme aga ühingutes, kus liikmemaksud suuremad, ka rasketel päewadel

ühingu ühtluse ja tugewust.

Meie näeme, et suurem osa trükitöölisest waatamata kaotatud palgawõitlusele, siiski oma organisatsioonidele on truuks jäänud, waatamata ka sellele, et trükitöölisel isegi wälismaade tasapinnaga wõrreldes on suur liikmemaks, nimelt 3% palgast. Siin teawad ühingu liikmed, et ühing oma liikmeid rasketel päewadel tõesti suudab aidata, mida näitab asjaolu, et ühingud ka nüüd peale ebaõnnestanud palgawõitluse, oma kohustused liikmete wastu kõik korralikult on täitnud. Nimelt saawad liikmed toetust töötaoleku, surma ja inwaliidsuse puhul.

Mõnelt poolt awaldatakse kartust, et liikmemaksu tõstmise korral kaotaks isegi need wähesed liikmed ühinguteist ära. Need wäited on täiesti ekslikud. Praegu maksawad liikmed ühingutele liikmemaksu, kuid ühtlasti on neile ka päris selge, et palgawõitluse, töötaoleku ehk muul juhusel, kui liige tõesti ühingu abi wajab, ühing seda temale mitte ei suuda pakkuda, sest sissetulek läheb jookswateks kuludeks ja järelejäänud pennid ei võimalda mingilugust abiandmist. Suurema liikmemaksu korral, ei suureneks mitte aga niiwõrd jookswad kulud kui sissetulek ja

ühing võib korraldada liikmetele abiandmist.

töötaoleku, surma ja inwaliidsuse korral.

Õdige tähtsam on weel see, et suurema sissetuleku korral on võimalik teatud osa sissetulekust paigutada

tagawaraks palgawõitluse wõi streigi kapitaliks.

Meie näeme ka, et Saksamaal, kus ametiühinguline liikumine wiimastel aastatel hiigla edusamme teinud, on peaabinõuks liikmete juurdetoomiseks just nende toetamine. Saksa ametiühingud annawad oma liikmetele toetust mitte ainult töötaoleku, inwaliidsuse ja surma puhul, waid ka haiguse, ümberkolimise, streigi ja reisi puhul. See on põhjus, miks saksa ametiühingute liikmete arv näitab järjekindlat tõusu.

Neil põhjustil on tingimata wajalik, et meil weel käesolewal aastal ajutaks ühingute

liikmemaksude korraldamisele üleriiklises ulatuses.

Selleks oleks kõige otstarbekohasem, kui käesolewal aastal kokkutulew E. L. Resliidu kongress wõtaks wastu alused, mis kohustaks kõiki ühinguid mõne aasta jooksul liikmemaksu tõstma normeeritud ühtlasele alusele.

Teiseks tähtsamaks ülesandeks oleks

ametiühingute koondamine ülemaalisteks liitudeks

ja liitude koondamine wastawatesse rahwuswahelistesse kutsesekretariaatidesse. Siinkohal oleks tarbetu pikemalt kutseliitude ajutamise otstarwet toonitada. Meie ametiühingute tegelased näewad igapäew ise, kui jõuetud on üksikud ühingud oma nõudmistele läbiwiimisel. Kui ühingud on koondatud kutseliitudeks ja need omakorda kutsesekretariaatidesse, siis ei ole ühingud palgawõitluse puhul, ehk muudel juhtumistel mitte üksinda, waid nende seljataga on suurem osa kogu maailma wastawa kutseala töölisest, mis neile palju laiemat tegewuswõimaluse annab ja kust ka häda korral on võimalik toetust leida.

Kolmandamaks oleks

ametiühingulise organiseerimistöö jätkamine.

Praeguste ühingute wiletja seisukorra juures on see tõesti kaunis raske ülesanne, kuid ka siin ei tohi seisakut tulla. Iga juurdewõidetud uus liige on uus kiwi ameti-

ühingulise hoone aluspõhjas ja praegune tööliskõikumise seisuford kohustab igat ametiühingu tegelast wõimata töötama selleks, et wõita ametiühingule uusi liikmeid, kandma kiwa ametiühingulise hoone alusele, kuni juudame tema nii kindlaks ja tugewaks teha, et ta mitte üffi kaitset ei patu meile

ettewõtjate pealetungi eest, waid et ka ise juudame alustada pealetungi paremate töö ja palgatingimiste wõitmiseks.

Sellepärast,
uuel aastal uue jõuga ametiühingulisele
ülesehitustööle!

R. Muft.

Kiiduwäärt awalikkus. Stalin ja ametiühingute killustamine. Organiseerimatutega ühingute wastu.

Parajasti sel ajal, kui Saksa ametiühingud pidasid wiimaseid raskeid heitlusi Ruhri piirkonnas töösulu wastu, pöördus Stalin kõnega Saksa kommunistidele. Käsitades tänuwäärt awalikkusega küsimusi, mis ta wormu-leeris ühes lauses —

„Ruhri wõitluste õppetund“.

Saksa kommunistid — ütles ta — on Ruhri wõitluste kstes teinud kindlaks tolle tõstiasja, et organiseerimatud töölised osutusid palju rewolutsioonilistemateks organiseeritud ametiühinglastest. Selttimees Humbert-Drotzi üllatab see, ning ta ei taha ustuda tolle asjaolu tõelikkust. Imelik! Miks ei peaks see wõimalik olema? Ruhris on miljoni ümber töölisi, kellest ametiühingulistelt organiseeritud ainult 200.000 inimest. Ametiühinguid juhivad reformistlikud bürokraadid (olgu tähendatud — kõik töölised, ametiühingute liikmete poolt walitud), kes kaswanud tihedasti kokku kapitalistliku klassiga. Miks on siis imelik, kui organiseerimatud esinewad rewolutsioonilistematena? Kas wõib üldse teisiti ollagi?“

Sellest asjaolust, et organiseerimatud sattuwad kergemini kommunistide mõju alla, eriti kui neile näidatakse rahwuswahelise punase abi toetuse-pekki ja tegelikult astuwad ühes kommunistidega ametiühingute wastu wälja — sellest teeb Stalin lõppjäreldusi

„wõitluse uute wormide kohta“.

„Selttimees Serra — jätkab Stalin — ei fiida heaks, et Saksa kommunistid on wallandatud metallitöölise organiseerimise alal astunud üle ametiühingute raamidest ja dieti need raamid purustanud. Ta näeb selles Punase Ametiühingute Internatsionaali IV kongressi otjuste rikkumist. Ta kinnitab, et

P. A. J. olla kommunistidele ettekirjutanud pidada wõitlust ainult seespool ametiühinguid. Selttimehed, see on lollus! P. A. J. pole midagi sellejarnast ütelnud! (Losowski: Wäga õige!) Seda ütelda, tähendab asetada kommunistlikku parteid klassiwõitluste passiwse pealtwaataja osja. Seda ütelda, tähendab tõmmata riist peale kommunistlikule parteile, kui tööliskõikumise juhile. Saksa kommunistide teeneks tulebki just seda pidada, et nad pole lasknud end hirmutada lobisemisest ametiühinguliste raamide üle, et nad astusid üle neist raamidest ja korraldasid organiseerimatute wõitlust ametiühinguliste bürokraatide tahtmise wastu. Saksa kommunistide teeneks tuleb pidada just seda, et nad on otsinud uusi wõitlusworme ja leidnud wõimaluse luua organiseerimatute organisatsioon. Wõimalik, et nad sejuures on teinud rea mittetähtsaid wigu. Sellest tõstiasjast, et meie peame töötama reformistlikkudes ametiühingutes, ei järgne weel kuidagi, et meie peame oma tegewuse sellega piirama, et meie peakime muutuma nende ühingute normide ja nõudmiste orjadeks. Kui reformistlik liikumine kaswab kokku kapitalismiga ja kui töölisklass peab wõitlust sama kapitalismi wastu, kas wõib siis tõendada, et kommunistliku partei poolt juhitud wõitlus saaks läbi ilma ametiühinguliste raamide purustamiseta. On selge, seda ei saa kinnitada ilma et meie ei sattuks opportunisti. Täiesti mõeldaw on seesugune situatsioon, kus ilmub tarwidus luua paralleelseid töölisklassi massilisi organisatioone ka wastu ametiühingute tahtmist. Seesugune situatsioon on praegu Ameerikas. On wõimalik, et ka Sakjamaal laheneb arenemine selles joones.“

*

Seefuguse kõne järgi peaks pimedalegi selge olema, et kommunistid teevad ainult juuri sõnu ametiühingulisest ühtlusest. Kogu nende tähelepanu on juhitud üksi võimu vallutamisele ametiühingutes, neile ei ole tähtis ametiühingute tugewus ja tegu võim-
 jus, nad on walmis tarbetorral purustama ühinguid, kui teistti ei saa läbi. Sellepärast peawadki ametiühinglased olema alati walwel, mitte hakkama mittemidagi ütle-
 wate hüüdsõnade õnge, waid hoolitsema, et lõhku ja purustaw ollus ei saaks häwitada teiste waewa ja töowilja.

Saksa wanad ametiühingud, kelle selja-
 taga miljonid teadlikud töölised, ei lasse kommunistidel häwitada omi organisat-
 sioone. Nüüd on siis need wahwad rüütlid leid-
 nud uue olluse — organiseerimatud, kelle
 abil püütakse purustada ühinguid. Kuid
 seegi maridõwer ei anna tagajärgi. Organi-
 seerimatu hull on kui kamalutäis lahtist
 püsirohtu — iga säde paneb ta plahwata-
 ma, kuid siinjasamas põleb ta lõpulist läbi,
 ilma ühtki tagajärge saawutamata. Rewo-
 lutsoon; päewil tõusis Saksa ametiühingute
 liikmete arw ligidale 12 miljonini, kuid
 warsti warises see seebimull kokku. Kära-
 tegew element ei maldanud kaua maksta
 liikmemaksu, ta lahkus ja järele jäi 4—5
 miljoni juurune kindel klassiteadlik ameti-
 ühinguline pere, kes on ühtlasti ka kõikide
 wõitluste tuum. Sama näeme ka Ruhris.
 Hoolimata sellest, et kommunistid panid lii-
 kuma mitu korda suurema hulga organisee-

rimatuid, wiisid ometi organisatsioonid läbi
 oma tahtmise ja selles ulatuses, kuus oli neil
 reaalsel jõudu. Organiseerimatud kommu-
 nistide juhtimisel ainult jõimastid ja olid
 lõpuks wäga tänulikud, kui „reformistlikud
 ühingud“ wiisid wõitluse Seweringi wah-
 kohtu tulemusteni. Nüüd on nad jälle löö-
 nud kommunistidele käega ja nõudnud wäl-
 selt organiseeritute töowilja.

Ei Saksa kommunistid ega Stalin pole
 leidnud uusi wõitluse worme, waid arene-
 mine lähew pikkamööda ja kindlalt edasi.
 Üljajoosul wõtab ka organiseerimatute kes-
 kel ikka enam ja enam maad arusaamine
 ametiühingulisest wõitlusest, nende keskel tu-
 lewad ikka suuremad ja suuremad hulgad
 üle ametiühingutesse, omandawad siin kor-
 rapärase ametiühingulise mätlemiswiisi,
 muutuwad stabiilsemaks, õpiwad tarwitama
 wõitluswahendeid. Wastawalt sellele kas-
 wab ka ametiühingute mõju ja jõud ning
 suurenewad ka töö tulemused.

Seda teed on liikunud tänini töölis-
 klassi wõitlus ja saab liikuma ka edaspidi.
 Kommunistide „uued wõitluswormid“ or-
 ganiseerimatute abil on illusioon, pealegi
 wana illusioon, millega püüdis aastaküm-
 nete eest end hoida wee peal sündikalism.
 Tegelik töölisliikumine on ammu selle illu-
 siooni purustanud ja kui kõlbmatu ning
 isegi kahjuliku — heitnud nurka. Sama saa-
 tus ootab ka kommunistide kätte elustada
 seda elu wõimetut ja jõuetut taktikat.

Kuhu wiib meie tee?

Jooni kapitalistliku majanduskorra arenemisest.

Wiimase aastakümne poliitilised ja ma-
 janduslikud ümberkorraldused on nii süga-
 wad ja terawad, et nad wõrreldes eelkäiwa
 perioodiga moodustawad olemuselt hoopis
 muutunud majanduskuju. Selle tõendus-
 olgu Euroopa põhjalikult muutunud seis-
 koht Ameerika suhtes. Waremalt oli Eu-
 roopa Ameerika wõlausaldaja, nüüd on ta
 aga ümberpöördukt ise ta wõlgnik. See muu-
 tus annab end muudugi mõista tunda ka üksi-
 kute rahwaste majanduselus, kõige tugewa-
 mini Saksamaal, kes raskes ärarippu wuses
 on wõtjatest maadest. Pealiskaudselt waa-
 datuna on majanduselu endine. Kapitalism
 ei ole häwinenud, nagu seda mõned loota
 julgesid. Wastuoksa, ta on kõikidest kriisidest

üle saanud ja walitseb endist wiisi wõimsalt.
 Mis ta ühest küljest poliitiliselt ja ameti-
 ühinguliselt tugewnenud töölisliikumise ju-
 rumisel on pidanud kaotama, seda on ta
 tema kasutada olewate jõudude ja wõimu-
 abinõude kindla organiseerimise ja konfent-
 reerimise teel rikkalikult tassa teha osanud.
 Kuid siiski on tunnuseid, mis lubawad ole-
 tada, et ta nüüdne seisuford siiski pole kuigi
 kindel ja kõikumata, et kapitalistlik majan-
 dus lähew siiski allamäge.

Kapitalistliku majanduskorra kadu on
 juba mitmel korral ennustatud. Marys ja
 Engels ootasid ta warisemist juba mõddu-
 nud sajandi keskpaigas.

Et see mitte ei sündinud, sellest järelda-

wadki kodanlased nende teadusmeeste majandusteorია alusetust. Kuid see pole tõsi. Praegune majanduselu tõendab hiilgawalt Marxi kapitalistliku majandusjüsteemi kohta toodud wäiteid. See ühtejattumus on nii suur, et isegi kodanlijed majandusteoretifud nagu Keynes, Schmalenbach, Herkner j. t. ei saa jeda tunnustamata olla. Need kodanlijed teadusjemehed lähewad isegi kaugemale ja wäidawad, et kapitalistlik majandus omas arenemiskäigus tõepoolest wõib wälja jõuda ühiskondliku, sotsjalistliku majanduswormini.

Wiimane waade leiab ikka enam poolehoidu ja hiljuti prof. dr. Sombart omas kõnes Berliinis „Tulewiku majanduselu“ arendas umbes samajuguseid mõttekäike. Sombart on muidu tuntud sotsjalismi kindla wastasena ja weendunud kapitalistliku ühiskonna- ja majanduskorra poolehoidjana. Kuid temagi ütleb, et Euroopa majanduskorras sünniwad põhjalatunud muutused. Praegu alles walitseda kapitalism. Olla ka kaunis kindel, et kapitalistlik süsteem weel festuwat, järjest end täiendades ja arendades suurteks kontsentratsoonideks, finantsfeodalismiks jne. Aga kapitalism juba nüüd omawat uusi jooni ja muutuwat kahtlemata.

Juba tänapäewal suurettewõtja suhtuwat oma ettewõttele nagu rahaminister oma ametkonnale. Ka senini kapitalismile nii omane wabaõrraldus muutuwat järjest piiratumaks ja kitsamaks. Waba talitamise piiramine igal alal olla praeguse aja tundemärk. Töölise palg ei olene enam tööturu seisukorrast, waid teistest wälisest normidest. Töötatöölise toetamine ei tähendawat muud, kuid neid töölise masse „walmis olekus“ hoida seks puhuks, kui neid majanduselu wajas. Töölise kinnitus ei olla muud kui nende pensioneerimine. Kõik need nähted paratamatult muudawad majanduselu. Endise waba turuõlde asemele astub korraldaw wahelastumise süsteem. Kapitalistliku majanduse korwal hakkab ikka ja gedamini esinema plaanikindel — majandus, nimeIt suurmajandus

ilma kapitalistideta eesotsas, kes kasu põhimõtte asemel püstitab tarwiduse printsiibi. Selle plaanikindla — majanduskorra kohta ongi sõna „sotsialiseerimine“. Sotsialiseerimine on igalpool läbiwiidaw, kus walmistus ja tarwidus on stabiil wahekorras. Kahtlemata kaswab see stabiilsus järjest ja sellega küpseb ikka enam ja enam majandusi sotsialiseerimiseks. Nii töötab tulewik majanduswormide suhtes olla hulga rikkalikum minewikust. Sellega teostuwat ajalooline seadus, et inimkonna arenedes, tekib ikka uusi majandusjüsteeme, ilma et wanad kaoksid. Majanduse areng toimuwat orgaaniliselt, iseeneisejt, mitte rewolutsiooniliselt teel, mille elawaks tõendusjeks olla Wenemaa.

Kõiki jeda, mida Sombart tulewiku majapidamisest arwab, ei tarwitse pooldada. Üldiselt ta tulewiku majanduselu wäljawaadetes figureeriwad samad tulemused, mis juba tänapäewal meil kaunis arenenud kujul filmi ees, nagu: kapitalistlikkude ettewõtete kontsentreerimine, ettewõtjate wabadust piirawad juba tänapäewal mitte üksi riigiwõim, waid palju enam kapitalistlikud ühingud kartellide, sündikaatide, trustide näol. Samuti muutub töölise seisukord. Ei sõlmita enam lepinguid üksikult, on makswad kollektiivlepingud. Riiklik, kogukondlik ja ühiskondlik plaanikindel majandus wallutab ikka enam ja enam alasid. Need on kõik tõstolud, millest juba nüüd mööda ei pääse.

See areng ei jää seisma, kuigi ettewõtjad, need keffkihi päästjad, selle wastu sõdiwad ihu ja hingega. Kas see areng juba lähemal ajal sotsialismini jõuab, on teadmata. Mõni ala on juba praegu küps ta maksmapanekuks, — teiste suhtes jõuab aeg warem wõi hiljem. Runa see just sünnib ja kas sotsialism wallutab kogu majanduskorra wõi ainult osa sellest — see ei tarwitseks meile peawalu teha. Meile on tähtis teadmine, et klassiteadliku tööliskonna poliitilised ja ametiühingulised püüded pole rajatud unistustele ja nende organisatsioonide energiline tegevus arenemiskäiku sotsialismini aina kiirendada juuab.

Wõitlus eluülespidamise eest.

Mõtteid ametiühingulise liikumise arenemisest.

Ametiühingulise tegevus on sotsiaalne ja majanduslik. Sotsiaalne mõitlus piilib tõsta töölise elamistingimusi ja töölisel

wõimaldada osatõtmist moderni kultuuri saawutustest. Teisest küljest ta piilib kaitsta ja mitte kaeft lasta juba mõidetud paremusi,

neid laiendades ja findlustades. Ametiühingulise liikumise tugenumisega laieneb tema sotsiaalne ja majanduslik tegevus järjest kaugemale ja riigis ning majanduses leidub vähe neid alasid, kuhu tema mõju ei ulata. See oleneb asjade loomulikest arenemiskäigust ja on otse vajalik kui ametiühingud niisama nagu praegu ettevõtjate ühingud tahavad jaada tooniandvateks majandusfaktoriteks. Kui jelles mõttes võrrelda ametiühingute praegust olukorda endisega märkame kahtlemata juurt edu.

Alles mõni aastakümneid tagasi olid ametiühingud koondunud veel üsna väikearvuliselt. Nende liikmete arv koosnes vaevalt nii paljust ajatuhandest nagu praegu miljoneist. Ka tolkorral olid ametiühingud sotsiaalsed ja majanduslikud võitlusorganisatsioonid. Nad tahtsid ja pididki jeda olema! Kuid võitlus, mida nad pidasid, oli surutud kitsastesse raamidesse, ta ulatas vaevu kaugemale üle hariliku palgavõitluse.

Politiiliselt ja majanduslikult etendasid ametiühingud veel võrdlemisi tagasihoidlikku osa. Ja kui nad siiski ses suunas saavutasid teatavaid tagajärgi, siis peamiselt selle tõttu, et ettevõtjaskond oli mõidlemisi nõrgalt organiseeritud ja et ametiühingud poliitilise tööliikumise näol leidsid kindla seljatoe.

See seljatoe poliitiliste tööliisparteiade näol on ka tänapäeval olemas ja ametiühingutele väga suure tähtsusega, sest ta koondab enese ümber rahvamašje, kes otsekohe mitte ei kuulu ametiühingutesse, kellega kaasa töötamine ja sammumine on aga üli-tähtis. Ametiühingute praegune olukord võrreldes endise ajaga on märksa jõudsam. Ta on muutunud tugevamašs, tugevus teeb teda omakorda iseseisvamašs ja võimaldab tal temale tähtsates majandusalades töötada iseseisvalt, jelles arendada tegevust omal algatusel. Kui laiaulatušline on see tegevus, näitavad järgmised siin nimetatud alad: sotsiaalfindlustus, jaaduslik tööliiskaitse, töödiguse kaitse, vahetohud, tariifid, korraldus laste- ja noortekaitse jne.

Ametiühingud lähewad siit edasigi siirdudes ifka enam ja enam ka poliitilisele alale, tehes tegemist tolli- ja maksuseadustega, kaubalepingutega, siše- ja väljaveekorraldustega, liiflemisküsimustega jne.

Kuidas kah ametiühingute tegevus- ja ülesannete ala pole laienenud, tema seisu-koht tööliiskonna ja poliitilise tööliiskumise suhtes pole kunagi allunud muutustele. Ta sihid on jäänud muutmata endisteks. Minult abinõud nende sihtide saavutamiseks on osaliselt täienenud, sest liikumine on laienenud nii ulatuses kui intensiivsuses.

Ka ettevõtjad on sunnitud tunnustama ametiühing. organisatsioonide järjest tõusvat tähtsust ja on jellest teinud vastawad järeldused. Nad on endid organiseerinud põrmugi halvemini kui töölised, waid wastuoksa, nad on isegi mõnedes punktides nagu ühtehoidmine, neist ees. Nad ei tilitse oma majandusliikude kasude kaitsemisel poliitiliste ja konfessionaalsete juundade pärast, millised tülid aga ifka alles lahutawad tööliste ridu ja nõrgendawad nende majandusliku võitluse wastupanu jõudu ettevõtjate kasuks.

Ettevõtjad, toetudes oma kapitalile ja walmistussabinõude omandusele on alati esinenud tugewa poliitilise jõuna, nende kindlalt organiseeritud read suurendawad jeda jõudu weelgi. See aga annab end tunda nii poliitilijelt kui majanduslikult tööliiskonna kahjuks. Ta väljendub alaliselt kaswawas wastutöötamises edenewale sotsiaalse ja majanduspoliitikalale, järjest forduwates katjetes allaJuruda proletaarlike eluülespidamise võimalusi, laiade rahwasihtide raffineeritus furnamises ettevõtjate-kartellide omakasupüüdliku hinnapolitika kaudu jne.

Nendele kahjudele ametiühingud ei suuda alati oluliselt wastata palgavõitlusega. Palgaliikumine peab ju dieti suurendama tööliste ostujõudu. Seda saavutada on võimalik aga ainult siis, kui tähtsamate igapäewaste tarbeainete hinnad mitte ei kalline. Kui aga hinnad tõusewad, siis kaotab palgafõrgendus oma tähtsuse. Nendele töölistele, kes palgavõitlusest osa ei võtnud, teeb ta pealegi kahju, sest nad on niituid sunnitud endise sišetulekuga wastupanema kalline-mud elule.

Sellele asjaolule ettevõtjad ja nende ajakirjandus püüawadki išeäralise heameelega tähelepanu juhtida, et awalikule arvamisele näidata palgade kõrgenduse näilifku mõtetust. Kui ettevõtjatel oleks õigus, siis oleks nii palgade tõstmise nõudmine kui ka jelleks peetaw võitlus nagu ka togu ametiühingulif tegevus otstarbetu. Edaspidi ei

wajaks meie üldse enam ametiühinguid, sest oma eluülespidamist ei suudaks meie niikui-
 nii parandada. Nad vastuotja ainult hal-
 wendaksid tööliste sotsiaalset ja majandus-
 likku oluforda. Töölijed peaksid oma olufor-
 raga rahule jääma ja ainult ootama, kuni
 ettevõtjad nii rasuwad, et nad lõppeks
 o m a s t h e a s t t a h t m i s e s t w a l m i s o l e -
 fid oma ülejääkidest palgu kõrgendamaks.

Kuid õnneks pole ettevõtjatel mitte
 õigus! Kogu kapitalistliku arengu kstes
 pole ettevõtjad weel kordagi w a b a t a h t -
 likult töölistele wähemaidki joodustust
 pakkunud. Sgegi kõige parematel teenistus-
 aegadel, kus neil tarwis polnud hädaldada
 „kuulmata kõrgete maksude“ pärast ega muu-
 de kulude pärast, pidid a m e t i ü h i n g u d
 neid sundima tööliste oluforda parandama.
 Ja tagajärg oli see, et palgakõrgendused kui
 ka töötaja liihendamised ei wiinud ettevõtteid
 sugugi häwinemisele ja palgatõstmisele otse-
 kohe järgnenud kaubahindade tõus ei teinud
 palgakõrgendust weel olematuks. Ameti-
 ühingutel pole see sugugi teadmata, et kau-
 bahinnad ja palgad üksteisega tihedalt se-
 tud on. K u i d n i i t i h e pole see sise siiski
 mitte, et iga penn palgakõrgenduses peaks
 otsekohe minema hinnatõstmiseks. Nende
 kahe wahel jääb alati teatud waher-
 ruum. Moodias valmistuswiisid oma mas-
 silise produktiiooniga muutuwad palgad hin-

natõstmise juhtes wõrdlemisi wähem tähtsaks
 ja mida enam areneb tööstuste natsionali-
 seerimine, seda wähem oleneb hinnamäärä-
 mine palgade tõusust.

Töölistkonna eluülespidamise wõitlus ei
 piirdu enam a m m u ainult palga-
 küsimusega. Ta on kapitalistliku majanduse
 arenedes tublisti keerulisemaks läinud.
 Mida kindlamini ametiühingud wõitlewad
 palga wähenemiskatsjete wastu, seda enam
 piiliawad ettevõtjad töölistkonnale kallale
 kippuda teisest küljest. Sellena kasutawad
 nad kartellide hinnapoliitikat, piiliawad mõ-
 jutada maksude ja tollide määramist, piilia-
 wad eemaldada wäljamaa konkurentsi, sõlmi-
 wad rahwuswahelisi sidemeid jne.

Siimoodi laieneb wõitlus ametiühingute
 ja ettevõtjate wahel ka poliitilisele alale.
 Sellest hoiduda pole ametiühingutel kuidagi
 wõimalik. Ska sagedamini sunnitakse neid
 teatud poliitilistes küsimustes wõtma seis-
 kohta, mis neid asetab terawasse wastollu ko-
 danliste parteidega. Kui proletaar-
 lise huwide esitajad peawad nad ajama
 positiwset poliitikat. Ja kui nad taha-
 wad jaawutada praktilisi tulemusi, siis
 ei tohi nad leppida tühjade, läbiwiimatute
 lubaduste andmisega, ainult agitatsiooni
 pärast tehtud nõudmistega, lööfõnade- ja
 lausetega.

Ärgu puudugu ametiühinglase laualt

Ametiühinglase käsiraamat

E. Joonase

Ametiühingud,

nende ülesanded

ja wõitluswahendid

Eestimaa tööliisühingute Keskliidu kirjas-
 tus 1927 a. Müüwad kõik Keskliitu kuu-
 luwad ühingud ja Keskliidu büroo Tallinn,
 W. Pärnu mnt, 31.

**Hind kõigest 50 senti.
 126 lehekülge suur.**

Rahvusvahelise Ametiühingulise Liidu ankeet tööaja kohta.

Pariisis 1927. a. peetud kongressi otsejärgel korraldas Rahvusvaheline ametiühingute liit andmete kogumise tööaja kohta kõikides liitunud maades ja kuni oktoobri kuuni n. a. oli saadud teateid järgmiste tööalade kohta: ehitus-, triiki-, keemia-, puu-, metalli-, jaapa-, tekstiil ja mäetööstus. 12 maad ei saanud üldse andmeid ja need olid: Argentiina, Bulgaaria, Brantsusmaa, Suurbritannia, Kreeka, Itaalia, Jugoslaavia, Kanada, Leedu, Luffenburg, Numeenia ja Lõunaafrika. Andmeid on saanud järgmistel 16 maal: Belgia, Taani, Sakjamaa, Eesti, Läti, Memeli, Hollandi, Austria, Palestiina, Poola, Rootsi, Schweits, Hispaania, Lõuna-Lääneafrika, Tšehoslowakkia ja Ungari. Neist maadest saadatud andmed puudutavad 5.424.206 töölisi ja 113.674 ettevõtet. Suurem osa töolistest langeb muidugi Sakjamaale,

nimelt 3.826.083 ehk 70% 72.658 ettevõttest.

5.424.206 töolisest on lihtajalistel töodel 7,4%. Vähem kui 48 tundi nädalas töötab 7,9%, 48 tundi — 60,6%, enam kui 48 tundi, kuid mitte üle 51 tunni 8,4%, üle 51 aga mitte enam kui 54 tundi — 12%, üle 54 kuid mitte enam kui 60 tundi — 3,4%, üle 60 tunni nädalas töötab 0,3% töolistest.

Tööstusharude järele jagunevad need töölised järgmiselt: ehitustööstuses — 595.545, triikitööstuses — 142.310, keemia- tööstuses — 289.737, puutööstuses — 321.135, metallitööstuses — 1.905.572, jaapa- tööstuses — 118.538, tekstiiltööstuses — 694.784, mäetööstuses — 1.008.035 — kokku 5.075.656. See summa on 348.550 võrra vähem maren teadud arvust jellestõttu, et Austria ei olnud oma andmeid töolistest arvu kohta jaganud tööstusharude järgi.

Sakja ametiühingute arvamisi vahetõhtude asjus.

ühenduses Põhja-ida Sakjamaa raua- tööstuses hiljuti lõppenud mõitluslega on valgustatud fundusliku vahetõhtu küsimust väga mitmest seisukohest. Suvitav on, kasutada Sakja Ametiühingulise Liidu aastaraamatu arvulisi andmeid, jälgida fundus- likkude vahetõhtude arvu muutumist ja sakja ametiühingute juhtumist jesse vahetõhtu probleemi. Kui arvestada sellega, et nii töö- andjate kui töötajate vahetõhtu korralduses tähtis on igasuguseid töötüüpeid ja arusaama- tuji lahendada võimalikult vabatahtlikult rahulikul teel, milleks teatud tagatist pakub funduslik vahetõhtus, siis pole huvita waa- data, kui suurel määral ja mispärast wiimastel aastatel on fundusliku vahetõhtu asi tagurpidi läinud. Ametliku vahetõhtu are- nemise kohta on järgmised arvud: (tariif- liste vahetõhtude kohta puuduvad statisti- lised andmed).

1924. a. oli üldse vahetõhtu lahendatud asju 18.500, 1925. a. — 13.418, 1926. a. — 5.043. Rootsi lepitati 1924. a. — 839 asjas, 1925. a. — 707, 1926. a. — 315.

Sakja Ametiühingute Liidu aastaraamat teeb selle kohta järgmise märkuse:

„Vahetõhtu on nii siis arvuliselt vähe

nõutud. See arvu langus tuleb esijoonel kirjutada enam-vähem korraldatud stabiilse- tete toitlusolude arvele ja jellest tingitud kestvama tariifilepingute maksmise arvele.

Kui tariifide üldarvu võrrelda waha- tõhtu teel lahendatud tüüpide arvuga, siis paistab, et vahetõhtutel nagu polekski juu- remat menu.

Kuid fundusliku vahetõhtu tähtsus ei seja arvudes, vaid tähtis on asjaolu, et see funduslik töötüüpide lahendamise abinõu üldse on olemas. Realegi pole ametlikkudes and- metes ära märgitud kui palju töölisi ja amet- nikke kuuluvad fundusliku vahetõhtu teel maksmapandud tariifilepingute mõjuvalda. Teadupärast on n. n. funduslikkudel tariif- lepingutel samad tingused nagu vabatahtli- kult kokkulepitud tariifilepingutel. Mõlemad lepinguosalised on kohustatud rahu pidama, lepingut täitma, seega täiustil-diguskult pii- rates streigivabadust.

Sakjamaa Ametiühinguline Liit omal 10 istungil 24. ja 25. nov. 1927. a. andis tõe- ta põhimõtteliku seisukohta wõtta fundus-liku vahetõhtu asjus. Peinlat otsest weel ei tehtud, aga kuulda oli, et kõik ühingud on üksmeelselt selle poolt, et piirata fundusliku

vahekohtu mõju. Arvamised lähuvad lahtu ainult küsimustes, kui suurel määral ja millisel kujul seda teha, sest mitmesugustes ametialades on seijuford isesugune.

On väljendatud mõtet, et ideaalne seiju-

ford oleks siis, kui ametiühingud ise oma võimuga sunniksid tööandjad sõlmima tariif-
lepinguid. Siiski ei taheta riigilt täiesti ära võtta õigust töötülide puhul vahele astuda, ainult piirata soovitakse seda.

OSTRE KÕIK

**TÖÖLISE
KALENDER-
KÄSIRAMAT
1929**

TÖÖLISE KALENDER-KÄSIRAMAT 1929

The advertisement features a central illustration of a worker in silhouette, bent over and tending to a furnace or forge. Bright light and sparks emanate from the furnace, creating a dramatic, high-contrast scene. The worker is positioned on the left side of the frame, facing right towards the furnace. The background is dark and textured, suggesting an industrial setting. The overall style is reminiscent of early 20th-century propaganda or industrial art.

HIND 25 SENTI.

Wanuse kindlustus Brantsusmaal.

Brantsusmaal teostamisele tulew riifliku jofiaalkindlustuse seadus võimaldab kindlustatud jaada alates 60 eluaastast wanaduse pensjoni. Kindlustatu võib nõuda, et pensjoni maksmine liikatakse edasi kuni 65 eluaastani. Kui seadus lord terwes ulatuses jõusse astub, j. o. kui maksudest kogunenud on normaalne kindlustuskapital, siis hakatakse maksma 40% kindlustatu kestmisest aastateenistusest. See aasta teenistus arvatakse välja fundusliku finnitusmaksu alusel, mis kindlustatu maksnud alates 16-st eluaastast. Edasi oleneb pensjoni väljamaksmine sellest, et finnitatu peab tõestama, et ta 60—65 aasta wanaduseeni jõudmisel on täies 30 aastat maksnud finnitusmaksu, kusjuures aasta arvatakse 240 päewa. Ülemineku ajajärgul, j. o. kuni filmapilguni, mil seadus on maksnud 30 aastat ja täies ulatuses jõusse astunud, — on kindlustatul õigus jaada pensjoni, mille juurus kujuneb normaalpensjoni niipaljudest kolmekümendikudest, kui palju aastaid on finnitatu maksnud finnitusmaksu. Selle tingimuse juures ja arvestades, et pensjoni enne 5 aastat üldse ei makseta, kindlustab seadus ülemineku aegjärgul 600 frangi juuruse minimaalpensjoni aastaks.

Tariiflepingu korraline arenemine Saksamaal.

Saksa Ametiühingute üldliit omas kõige wastsemas aastaraamatust toob huvitava ülevaate tariif-lepingute arenemisest Saksas. Sellest kokkuvõttest selgub, et tariif-lepingute arv 1919.—1916. a. õige tuntuvalt on langenud, mis muidugi ei tähenda tagasiminekut, waid näitab, et tariif-lepinguid sõlmatakse ikka juuremate tööliste-gruppidega. Lepingute arwu wähenemine on tingitud ettewõtete ja neis töötawate tööliste koondumisest, kui ka ametnühingute liitude liitumisest. (Breslau kongressil septembris 1925. a. oli liitunud 40 ühingut, 1926. a. lõpul oli neid ainult 38, 1927. a. lõpul wähenes arv 35-ni).

1919. a. lõpul oli sõlmitud 11,009 tariif-lepingut, 1922. a. lõpul 10,768, 1924. a. algul 8,790, 1925. a. algul 7,099 ja 1926. a. algul 7,533.

Ettewõtete arv, kus tariif-lepinguid sõlmitud, oli 1919. a. lõpul 272,251, 1922. a.

lõpul 890,237, 1924. a. algul 812,671, 1925. a. algul 785,945 ja 1926. a. algul 788,755.

Tariif-lepingutega seotud inimesi oli 1919. a. lõpul 5,986,475, 1922. a. lõpul 14,621,106, 1924. a. algul 13,133,384, 1925. a. algul 11,904,159 ja 1926. a. algul 11,140,521.

Suurkapitali esindus parlamendis.

Inglise alamkojas on 693 ettewõtet esitatud 765 direktoriga (mis alamkoja 700 liikme juures ainult selle tõttu võimalik, et jaadikud on ühteaegu mitmes ettewõttes korraga ametis. Kriti tugewasti on esitatud: kindlustuseltsid (42 seltsi 59 jaadikuga), mäetööstus (40—42), ajalehed (35—35), tekstiilitööstus (31—33), trustid (33—37), metallitööstus (raud, teras) (29—30), masinaehitus ettewõtted (34—38), elektritööstused (34—37), laewaehitus (23—23). 11 alamkoja jaadikul (9 wanameelsel ja 2 liberaalil) on ühtekokku 189 direktori kohta, j. t. nad on enam kui 10 kohas korraga „ameti“.

Peale nende eespool nimetatud jaadikute on terve rida jaadikuid, kes küll otsekohe tehaste juhtimisest osa ei wõta, kes aga kuuluvad ettewõtete omanikkude hulka. Sellepärast töölispartei tuues neid arwe täie õigusega, juhib tähelepanu töölistkonna esinduse juurendamise wajadusele.

Tööwõimetutele abiandmisest Brantsusmaal.

Uuenduste hulgas jofiaal-politiikisel alal määrab Brantsusmaal erilise tähtsuse inwaliidide-pensjon. Seda pensjoni maksetakse katkena esialgu 5 aasta kestes. 5 aasta möödudes inwaliid uuesti uuritakse põhjalikult läbi ja määratakse kindlaks, kas ta edaspidi wajab weel täit pensjoni. Jaataval korral pikendatakse pensjoni andmist jällegi 5 aasta peale. Lõpulistult määratuleks jääb pensjon siis, kui selle wiimase 5 aasta järele uuesti uurimine toimetatud. Waheaegadel on inwaliid kohustatud finnituskassa wõi arsti nõudel käima järjekindlatel kontroll-uurimistel, kusjuures reisikulud katab kassa. Kui inwaliid ei ilmu uurimisele, siis võib ta pensjoni kaotada. Pensjoni mõtkwad jaada ka need, kes 50% töödimeest kaotanud. Kui pensjoni saaja paigutatakse haigemajja, siis wõidakse pensjoni wähendada ja nimelt $\frac{1}{2}$ wõrra, kui inwaliid toitma peab ühe ehk mitu last alla 16 aastat ehk üht ehk mitut perekonnaliiget. $\frac{1}{2}$ wõrra wähendatakse pensjoni, kui abisaaja pole abielus ja ei tarwitse teiste perekonnaliigete eest hoolt kanda.

Mida rumalamad töölised, seda soovitavamad.

Ettevõtjaskonnas on juba wanast ajast tuntud arwamine, et mida wäheteadlikum tööline, seda kasulikum teda pidada. Paljud asuwad weel tänapäewalgi jamal seisukohal. „Berliini päewaleht“ korraldas hiljuti oma wäikekodanlike lugejaskonna meelelahutuselise ja ajawitete oma poolehoidjate seas kirjaliku küsimuse, kumb on parem: kas majateenijatena teenistusse wõtta enam-wähem intelligent töölist, wõi rahulduda vähem arwate inimestega. Sel puhul kirjutab üks krahwinna, et intelligent inimesed olla ju iseenejst kasulikumad ja eelistatavamad... kuid teisest küljest ei tohtiwat unustada, et intelligent majateenijad kergemini märkawad suuri sotjiaalsetid wahesid, mida neil ju wõimalik näha kõige lähemas ümbruses... „Armuline krahwinna“ on järelikult rumalate poolt, sest ta jatab:

„... rumalad teenijad on alandlikkuses alati walmis ju soowe täitma, nad näewad omas ärarippuwuslikus elukorras jumalast antud saatust, mida muuta pole nende wõimuses. Nemad ei märka ka sotjiaalsetid wahesid, sest maksed ilmatod on nende arwates ju digustatud. Arwestades sellega, et moodas majapidamises oma alaliselt päew-päewalt korduwate töödega tõesti palju intelligenti tarwis pole (eeldades, et juhtumine on intelligent, siis on kasulikum läbi ajada, mitte üleliia tarkade teenijatega.“

Sotjiaalkindlustus Saksamaal.

Saksa haigekassjade kuuilewaate järele oli Saksamaal 1928. a. jaanuari lõpuks haiguse wastu finnitatud 18.124.521 inimest. Töötaoleku wastu oli finnitatud 16.402.250 hinge. Wiimane arw on seetõttu wäiksem, et töötaoleku finnitusest on wabastatud terve rida ettevõtteid. Näit. maa- kui ka metsamajanduses, nagu siise- ja rannasõidu ettevõttes on finnituswabad need omanikud wõi rentnikud, kes tegutsewad vähem kui poolaasta tööliste palkamisega. Finnitusele ei kuulu jamuti need isikud, kellel kirjalik aasta-tööleping ehk kui lepingus kirjalikult ettenähtud 6 kuuline ülesütlemise aeg. Wabastatud on ka talumajapidamised, tööstus-õpilased 2 aasta pikkuse kirjaliku töölepinguga (maal üheaastase) mere sõidu ajal tegutsewad inimesed 6.000 ml. aasta sissetulekuga.

Jootraha küsimus Prantsusmaal.

Juba 20 aastat tagasi püüdis tööliseorganisatsioonid Prantsusmaal kaotada jootraha süsteemi kõrtides, hotellides jne. ja seda asendada korraliku palgaga. Kuid jootraha andmise komme on nii juurdunud selle maa kommestest, et wõimatu oli otsekohe nõudmist läbiwiiä täies ulatuses. Sellepärast hakati esialgu arwetest maha arwama teatud kindel protsent teenija kasu, nagu see mujalgi maades wiisiks. Kuid nüüd selgus uus pahe. Peremehed wõtjib osa sellest protsendist endale. Sellele üleskohtu edaspidijeks ärarahoidmiseks ongi esitatud seaduseelnõu, mis keelab peremehel teenijatele wõtta osa protsendist omale, aga ka ei luba teenijal wõtta jootraha.

Ülem tööndusloku on peaaegu ühehääliselt sell eelnõu heaks kiitnud ja soowitanud siis mitte lubada jootraha wõtta, kui teenijale maksetakse korralik palk.

TEATEID AMETIÜHINGUIST.

Rätsepätöölised organiseeruwad.

Ülemaaline kongress astub lõku 17. ja 18. weebbruaril.

Peale möödunud aastal õnnelikult lõppenud Tallinna Rätsepätöölise Ametiühise poolt korraldatud palgawõitluse, on rätsepätöölise ametiühingud üle loogu maa hakanud energilisemalt tegutsema. Ka teistes linnades on päewakorrale kerkinud palgawõitluse küsimus. Et üksikult ühingutel õige raske palgawõitlust pidada, on liidu asutamise ja Rahwuswahelise Rätsepätöölise sekretariaati astumise küsimus päewakorrale wõetud.

Nüüd on ka läbirääkimised üksikute ühingute wahel niikaugale arenenud, et 17. ja 18. weebbruaril s. a. peetakse Tallinnas E. T. Keskkliidu ruumes esimene rätsepätöölise ülemaaline kongress. Päewakorras on: 1) kongressi juhatusse walimine; 2) mandaat ja redaktiooni komisjoni walimine; 3) aruanded; 4) referaat liidu asutamise tähtsusest; 5) haiguskindlustus; 6) rahwuswahelise sekretariaati astumise küsimus; 7) kodutöö ja töötoad; 8) 8-tunniline tööpäew ja ületunni tasu; 9) kollektiivlepingud; 10) liidu juhatusse ja rewisjoni komisjoni walimine; 11) liidu kodukorra finnitamine; 12) läbirääkimised.

Soowitaw on et kõik organiseeritud rätsepätöölised üle loogu riigi oma esitajad kongressile saadaks.